

ՏԱՍՆԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄԵԼԿ

Ցարական դեր 10 բուր, 45 տարվան 6 բուր:

Առանձին համարները 5 կոպեկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմյանի խմբագրատան մէջ:

Օտարաբարակացիք դիմում են ուղղակի
Тифлис. Редакция «Мелк»

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ

(Բացի կիրակի և ուսն օրերից):

Յայտարարութիւն ընդհանրում է ամեն լեզուով:

Յայտարարութիւնները համար վճարում են
իրաքանչիւր բառին 2 կոպեկ:

ԲՈՎԱՆԻԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Նամակ Ախալքալաքից:
Ներքին լուրեր: ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Փա-
րիզի հայեր և Բրայտ: Նամակ Գերմանիայից: Ար-
տաքին լուրեր: ՆԵՌԱԳԻՐՆԵՐ: ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒ-
ԹԻՒՆՆԵՐ: ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ: Կալովայի Դօն-
ժուանը:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԱՅԱԿԱԿԱՔԻՑ

Յուլիսի 3-ին

Քանիցս անգամ ինձ պատահել է նկարագրել
կարգաւ տանջանքը զանազան հարստաւարոյնե-
րի ձեռքերէն, որոնցից մի մեծ կօնախնդնաւ կաղ-
մում են գիւղերի կալուածատերերը Արդարեւ, հան-
րոցեալ Աղստիկ-Կայսեր ողորմած տնօրինու-
թեամբ, 1861 թուի փետրվարի 19-ի հրովարտուող
ազատութիւն պարզեցնել Իւստաստանի ճորտերին,
բայց և այնպէս, գիւղացին դեռ ևս բոլորովին
ազատ չէ դանազան ճնշումներից: Հարկաւոր է՝ ի
մօտոյ տեսնել կալուածատիրական գիւղի բնակ-
չաց կրած տառապանքը, լսել նրանց բողոքները
սրտից դուրս բխած զանազանները, համոզվելու
համար թէ՛ որդան ծանր է գիւղացուն կրել այդ
զանց լուծը: Մասնաւոր աւելի ևս ծանր է գիւղա-
ցուն այն դիտակցութիւնը, որ նա ոչ մի տեղ չու-
նի զաղթելու համար, և հետեալս մշտապէս տա-
նելու է այդ լուծը: Որովհետեւ իմ խօսքը վերա-
բերվում է կալուածատերերի մեծամասնութեանը,
ուստի ևս չեմ յիշում փոքրաթիւ բացառութիւն-
ները—մի քանի կալուածատերեր, որոնք իրեն
ժողովրդի հայր, վարվում են սոցա հետ:

Այն կալուածատերեր, որոնք շարաքներով յի-
տաճգում են գիւղացու ցորենից կամ խոտից տա-
սանորդ տառապել, մինչև որ շատ անգամ ողոր-
մելի գիւղացու քրտնքի արդիւնքը այնպիսի
անձրեւների տակ փոխում է: Այդ լինում է այն
դէպքում, երբ կալուածատէրը որ և՛ ինքն մի գիւղա-
ցու դէմ, կամ կամեւում է աւելի ստանալ տուր-
քը, քան հարկն է... 1880 թուին ինձ պատահե-
ցաւ աւելի մօտիկ ծանօթանալ կալուածատերերի
և գիւղացույ յարաբերութիւնների հետ: Հարկաւոր է
ասել որ իսկական կալուածատերերը կապալով
են տալիս իրանց հատկութիւն մէկին, իսկ սա մի

ուրիշին, այնպէս որ երկու երեք ձեռք անցնելով,
բնականաբար նոցանից իւրաքանչիւրը չափում է,
իրաքանչիւրը աշխատում է որքան կարելի է աւել-
ի օգուտ դուրս բերել գիւղացուց: Իմ յիշած մի-
ջոցին, ևս վկայ եղայ մի այսպիսի գործի: 1879
թուի խնդրութիւնը մի այնպիսի հարուած տուեց
գիւղացու կարողութեանը, որ սա դժուարաւ կա-
ռողջացնէ այդ վէրքերը: Գիւղացին ինքը 3—4 բուր-
ով պուրը առնում էր ցորենը: Վերջապէս հա-
նում է 1880 թուի աշունքը. հացերը արդէն քա-
ղաւած են, գիւղացին ուրախ է, որ ազատվելու է
սղութեան միջոցին կրած տառապանքներից, ու-
րախ է՝ որ վերջապէս կունենայ իր սեպական
մի պատահա հացը և ծովափում չի լինի ստտիկ
թխնոց դնող ուրիշներից: Գնել այդ կենսական պի-
տոյքը, շատ անգամ նիսի աւ, որ մի այլ նոյն-
պէս սարսափելի ստրկութեան սկիզբն է կաղ-
մում: Եւ ահա գիւղացին դիմում է աղաչել և
թոյլտւութիւն է խնդրում կարելու, որովհետեւ
իր երկնայքը այլ ևս հաց չունեն ուտելու: Աղան
խոստանում է իսկոյն և եթ զաւ և ստանալ իր
բաժինը, բայց չէ զալիս: Հետեալ օրը գիւղացին
կրկին դնում է քաղաք, խնդրում է և մի և նոյն
խոստումն է ստանում, բայց դարձեալ աղան չէ
զալիս: Վերջապէս գիւղացին ճարահատեալ՝ դի-
մում է յուսանաւ միջոցի, նա կանչում է իր
զրաջներին մի-երկուսին և նոցա ներկայութեամբ
զատում է աղաչի տառանորդը և իր բաժինը
կալուած է: Մի քանի օրէք յետոյ, աղան զալիս
է գիւղ, լսում է որ գիւղացին կալել է իր հա-
ցը և դանազանութիւն է նրա վրա աւելում, որ իր
թէ բոլորովին իրան չէ հարցրել գիւղացին: Վեր-
ջինս արդէն առաջաց գիտէ, թէ որքան վնասա-
կար կարող է լինել իր համար մի այսպիսի դա-
տը, քանի որ վկաները աղաչից երկնչկում, դժուար-
ութեանք են վկայութիւն տալիս, ուստի աշխա-
տում է մի կերպ վերջացնել աղաչի հետ, խաղա-
ղութեամբ, ի հարկէ տալով նրան պատշաճից ա-
ւելին: Եւ այսպիսի բաները լինում են երկնչու-
պէս՝ դիտմամբ... Եւ ակնհայտեաւ եղայ թէ ինչ-
պէս իշխող գիւղացիք՝ այսպիսի դէպքերում,
փախվելով են աղաչի արդիւնքը, բայց ոչ դոցա
աղաչանքը, ոչ կանանց աղիւթները լացը չէին կա-
րող մղումը աղաչի անողը սիրողը... Ընդհակա-
ռակը կարծես դա զուարճացնում էր նրան...

Վերջ ևս ասեցի թէ գիւղացին դիմել թէ որ-
քան վնասակար կարող է լինել իր համար վեճ
էր նոր վառած արեթը իր կարծիքի չիւրախութիւն
Միթէ չէր կարելի կանգնել նրան ապստամբնե-
րի դատակցութեան մէջ: Նրա չափազանց խաղաղ
դէմքը զրգում էր իմ ուսն շինականների կա-
կածանքը, և նրանք բողոքովին հաստատ պատ-
ճառներն ունէին երկնայութեանը շարքերու իրանց
ուսերը:

—Դուստան, —գրչեցին նրանք:
—Ի՛նչ, եղբայրներ, մտածեցէ՛ք, թէ ինչ էք ասում:
Բոլորը ի դուր էր:
—Դուստան...

Իմ չվաքը յուզվեցաւ, և շարքերով իր բազմո-
ցի վրա, սկսեց սարսափելի կերպով կոտորաւել
ուսնաց լիզուով: Բոլորը ի դուր էր: Երկնային
պահապանը դիմել իր գործը: Մի կը համարձակվի
կաշառել նրան փողովով: Ի հարկէ, ևս այդ չէի ա-
նի: Այդ պատճառով մեզ ճռնեցին, տարան մի-
շաւայ պանդոկը:

Նոյն ուղղութեամբ դնալու ժամանակ նկատե-
ցինք, հեռուից ինչ-որ մի բան փայլում էր: Դա
մի մանգաղ էր, որ պահապան գիւղացին քարը էր
տուել: Կատի դրսի երեսից, իսկ ուղիղ ծինկոյցի
վրա նայում էր լուսինը և լուսաւորում էր թէ
գիւղացուն, թէ նրա մանգաղը: Նա ներս էր նա-
յում և պանդոկի փոքրիկ պատուհանից և, կար-
ծես, ժլատ-հրէային բարկացնելու համար, թա-
փում էր նրա վրա իր արծաթեայ ճառագայթնե-
րը, որպէս արծաթեայ դրամներ, և մինչև անգամ
արծաթաշրում էր խորին ճանկերը, որ կազմել

բանալ կալուածատիրոջ հետ, որովհետեւ 1) իրեն
մշտական բնակիչ կալուածատիրոջ գիւղի, նա
կախումն ունի աղայից, որ միշտ կարող է պատ-
ժել ինքնուրոյնութիւն ցոյց տուող գիւղացուն,
զոհմովով օրէնքով վարագործված մի պատրուակ:
2) Գիւղացին իւրաքանչիւր քաղաքիսին պէտք է
փող ծախել խնդրագրի և այլնի համար, որ
շատ ծանր է նրա քրտնի համար, այն ինչ հա-
րուստ աղայի համար դա դժուար չէ և իրեն օ-
րէնպէս՝ նա աւելի շանտը ունի գործը տանե-
լու. իսկ դրա հետեանքը լինում է գիւղացու
վերջնականապէս աւերվել: Երբեմնապէս պա-
տահում է կարողալ ուստաց լրագրներում, թէ
ինչպէս դատատանական պրիստաի ձեռքով
գիւղացու բոլոր ունեցածները առնվում են յո-
գուտ կալուածատիրոջ և երբեմնապէս ամբողջ
գիւղի բնակիչներին հետագում են կալուածատի-
րոջ հողերից: Այսպիսի դէպքերից առաջին տե-
սաւոր, այն է՝ բոլոր ունեցածը առնելու պատա-
հում է և այստեղ: Երեկոյցեցէ՛ք մի փոքրիկ՝ 20
տնից բաղկացած գիւղ, որից պահանջվում է կա-
տարման թիւքով 4—5,000 բուրով. որտեղից
տան խեղճներ մի այսպիսի գումար և ահա ծա-
խում են նրա վերջին մի զոյգ աշխատաւոր եղ-
ները, մի կովը, որից մննդվում էր ամբողջ գե-
ղատանը և այլն. ուստի գիւղացին մնում է ան-
տէր-անտիրական: Գիւղացուց՝ եղները առնելը
հաւատար է նրան մեղքեցնելու, որովհետեւ դրա-
նից յետոյ ողորմելին այլ ևս ինչպիսի պէտք է մա-
կէ իր զաչները: Երեկոյցեցէ՛ք մի ամբողջ ըն-
տանիք՝ փոքրիկ թոթովախօս մանուկից սկսած
մինչև ալեւոր ծերունին, դոցա պատապարծւած են
մի զոյգ եղների, որոնք կազմում են գիւղացու
ընտանիքի միակ յոյսը. և ահա դոցա էլ տանում
են ծախելու... Կանայք և մանուկներն լացով ու-
ողով հետևում են անասուններին. ահա մի պա-
տանի քաղ ընկաւ եզի պոչից... Նա կարծում էր
զրանով չը թողնել անասունին տանելու... Բայց
չափարի մարակը բարձրացաւ և ինչա ողորմե-
լի պատանու կիսամերկ ուտերին... պատանին մի
ճիւ՝ արձակեց և նո քաշվեցաւ... Թողնեց այս
տիւտը, սրտապատառ ահաբանքը, որի նկատա-
զրելու համար հարկաւոր է տաղանդաւոր վիպա-
սան պ. Բաֆֆիի գրելը:

Գիւղացին այժմ լսելով որ Նորին Մեծութեան
Փառաւոր կայսեր հրամանով մշակվում են կա-
նոններ, որոնց համեմատ գիւղացին կարող է գնել

էին պատուհանի առջև: Հրեան պանդոկապետն
էր, որը հանդիպեց մեզ չեմբի վրա, և տեսնելով
յարգելի հիւրերին, իր ուրախութիւնը արտայայ-
տեց նրանով, որ դուրս արձակեց կուրծքից մի
տեսակ միակերպ, ողորմելի ծախ:

Նա բաղի նման օրովելով, մօտեցաւ, և իս-
կայն վրապոստեմելով, համբուրեց զեխի պատուաւ,
որ ընկած էր իմ աջ թեքի վրա, և համահաւասա-
րութիւնը պահպանելու համար համբուրեց և ձախ
թեքով: Այդ միջոցին հացհոյսում էր շինականներին,
որ նրանք համարձակվեցան կանգնեցնել մի այս-
պիսի... մի այնպիսի... Նա ինքը դժուարանում
էր վճռել, թէ որպիսի ածականով պէտք էր մը-
կրտել ինձ,—մի այսպիսի սեղեղնադոյն պարո-
նին, որի երեսն անգամ բոլորովին սեղեղնադոյն
է: Նա պատրաստ էր իմ անմեղութեան մասին
երզվել տալս պատգամների ծրարի վրա, և յի-
շոցներ էր տալիս, և ծանուցում էր, կարծես թէ,
հիշել իրան սաստիկ վիրաւորած լինելին:

Վերջապէս, ևս հրամայեցի չվարին մնալ ձիա-
ների մօտ,— շինական պահապանը հակում էր
նրա վրա,— իսկ ինքս վճռեցի իմ սեղեղնադոյն
հոգին պատապարել պանդոկի մէջ, ուր ձգվեցայ
երկայն նստարանի վրա: Տոցի մօտ:

Հուտով ձանձրոյթը տրեց ինձ, որովհետեւ
Մոխչան առանց ինձ ևս քառական զրադմոնք ու-
նէր: Նա անաղաղ դիմել էր ածում իր յաճա-
խողներին համար և մի և նոյն ժամանակ դուրս
էր թափում այն բոլոր նորութիւնները, ինչ որ

կալուածատիրոջից իր հողը, սաստիկ հետաքը-
բովում է այդ հարցով, որը նրա համար կենսա-
կան է: Գիւղացին մեծ հաճութեամբ կարդում է
«Մշակի» մէջ տպված յօդուածները այդ մասին:
Մի թեթեւ ակնարկ ձգելով գիւղացուց մի մա-
սի, այն է՝ կալուածատիրական հողերի վրա բնակ-
վողների դրութեան վրա, խոստանում եմ հե-
տեալ անգամ աւելի մանրամասն խօսել առհա-
տարակ գիւղացուց կենսի մի քանի այնպիսի ե-
րեւոյթների վրա, որոնց մասին մինչ ցայժմ ինձ
չէ պատահած գրել: Վերջացնելով «նամակ» ես
չեմ կարող չը յիշել և կալուածատիրական ճշնչ-
ման մի դէպք ևս: Մի կալուածատէր արգելում
էր իր գիւղի բնակչաց զավուլ գուռնայ ածել՝ ա-
ռանց իր թիւքով և օրէնքով: Նա ուղարկել
էր գիւղացուն պալատիկով բաւականին հեռաւոր
տեղեր և դրա համար ոչինչ չէր վճարել նրան:
Նա կանչել էր տալիս գիւղի կանանցը մի օր ցո-
րին մարդու, միւս օր բոլոր գրելու և այլն և օգ-
կը համարձակվել չը դնալ: Այդ բաները պատ-
մող գիւղացիքը ասում էին, որ դա խառնվում էր
և գիւղացիների ընտանեկան վեճերին. առանց
նրան հարցնելու՝ մէկը չէր կարող իր տղային
կամ աղջկանը նշանել... Գիւղացին զանազան
վարենում է իր աղայից, ուստի այսպիսի իրո-
ղութիւններն էլ թաղցնում է իր սրտի խորքում...
Բայց անցեալները պատահեցաւ մեզ լսել այն-
պիսի զանազաններ, որոնք նրա համար աւելի
զարմացրին մեզ, որովհետեւ մինչ ցայժմ այսպիսի
բան լսած չէինք:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

«Մշակի» ներկայ համարից սկսում եմք ապեղ
Չախեր-Մարտի մէջը «Կայսրական Դոն-ժուան»
վերնադրով, որ թարգմանեց Տայերեն լեզուով մի
աշխատակից պ. Բաֆֆի:

Այս օրերս հասաւ Թիֆլիս կոմս Լօրիս-Մէլքեով
և անմիջապէս ուղեւորվեց Կօջոր ամառանոցը, որ-
տեղ անցկացնելու է ամառը: Թիֆլիսի քաղաքա-
յին Գուման ներկայացաւ կոմսին և առաջարկեց
նրան Թիֆլիս քաղաքի պատուաւոր քաղաքացու
կոչումը:

Ենթակալութեամբ տալանք «Արագը տարին»
լսել էր: Արագն մի լուս, թեպետում էր նա եր-
կայն սեղանի շուրջը, երբեմն վաղ էր տալիս իմ
մօտ, չողորմում էր, և որպէս մի կրթված մարդ,
աշխատում էր սկսել ինձ հետ խօսակցութիւն
քաղաքականութեան կամ դրականութեան վրա:

Տարտկութիւնից սկսեցի ևս մեքենաւոր նախ
իմ շուրջը:

Պանդոկի ընդհանուր տեսքը կրում էր իր վրա
ինչ-որ մի ստանձին կանաչութիւն: Աղօտ
լամպան կամ, աւելի ճիշտ ասած, գիւղացին ճրա-
ղը տարածում էր կանաչագոյն լույս: Կանաչագոյն
բողբոսը ծածկել էր պատերը: Փառանկիւնի մեծ
հնոցը, կարծես թէ, օծած լինել սե վեռնիով և
անդրադարձնում էր իր վրա կանաչ մամուռը, որը
ծածկել էր Կարայէլի որդու քրտնայ յատակը կա-
նաչագոյն միւտը նստած էր ապակեայ բաժակ-
ների և թիթեղեայ չափերի մէջ, որոնցում մեծ
թիկները խմում էին, առաջաց դնելով սեղանա-
տախտակի վրա իրանց պինձեայ գրօշները: Կա-
նաչագոյն բուսականութիւն ծածկել էր պանիրը,
որ դրեց իմ առջև Մօրշապ, իսկ հնոցի վրա կող-
մում նստած էր նրա կնիք, դեղին կրկնոց հագած,
կանաչագոյն մեծ ծալքերով և օրօրում էր իր
բաց-կանաչագոյն երեխային: Հրեայի ողորմելի և
սպաւոր դէմքն անգամ, կարծես թէ, կանաչագոյն
լինել, առաւելապէս քաղաքի ու շարժուն պնչերի
ծայրերում և սեղմված ու գլուխի չրթնաքնների
մօտ: Նրա արագաշարժ, անհանդիստ աչքերը ու
նեխն մի-և-նոյն ժողովով արտափայլութեամբ

Հասարակ վերնագրով գրքերը, որ հրատարակվել են Երևանում, Մ. Մանուկ-Յակոբյանցի տպարանում: Գրքի հեղինակն է Գեորգ Բարսեղյանը: Գինը 40 կոպեկ է:

Ստացանք Կ. Պոլսից պ. Յ. Յ. Պարոնյանի հրատարակած «Երեւոյ» վերնագրով փոքրիկ պարբերական տետրակները: Այդ գրուածքները մի քանի բաւական սրամիտ կտորներ են պարունակում, բայց Պարոնյանի սրամտութիւնը, առհասարակ, փոքր ինչ միակերպ է:

Կ. Պոլսում սկսեց հրատարակվել մի հայերէն ամսագիր («Երկրագուն») վերնագրով: Այդ ամսագիրի առաջին տետրակները մենք չնորակաւորեալքնքն ստացանք այս օրերս: Ինչպէս մինչև այժմ եղած բոլոր հայոց ամսագիրները, խմբագիրները, այնպէս էլ («Երկրագուն») խմբագիրները չը հասկացաւ ամսագրի նշանակութիւնը: Հասկերի մէջ դա միայն ընթերցանութեան նիւթերի մէջ ժողովածու է լինում և ոչ թէ ժամանակակից հարցերի վերաբերութեամբ մշակված յոշուածների մի հրատարակութիւն: Մենք («Review») ասած ամսագրական ձև մինչև այժմ ունեցած չենք և այդ ձևին դարձեալ աւելի համապատասխանում էին («Երկրագուն») և («Հայկական Աշխարհ»): Սրինակ պիտի առնէինք ուստի ամսագիրները: Բայց մեր կողմանէն հայ լեռնային գիւղերի շատ քիչ է հետեւում ուստի ամսագիրների ընթերցանութեանը, ուր մնայ որ Կ. Պոլսի հայերը նրանց մասին հասկացողութիւն առնեն:

Շնորհակալութեամբ ստացանք բժշկական Մ. Մկրտչեանցից նրա գիտական հետազոտութիւնը առաւել լեզուով մի հրէշ մանուկի մասին, որ բժշկականը ընդունել է մտածողութեան մէջ մի թուրք ծննդկան կնոջից թիֆլիսում: Բժշկական Մկրտչեանց կարգաց իր այդ հետազոտութիւնը կողմանէն բժշկական ընկերութեան մէջ, որի հրատարակութեան մէջ նախ և տպագրուած այդ հետազոտութիւնը և ապա առանձին տպագրութեամբ:

Հրատարակված է Բարձրագոյն հրաման Նիժնի-Նովոքոբոլ և Նիժնի-Նովոքոբոլի, Բալթիականի և Սիբիրականի գաւառները խիստ պաշարողական դրութեան մէջ յայտնելու մասին յուլիսի 10-ից մինչև սեպտեմբերի 10-ը:

Նորին Մեծութեան ամիտայի գիտելաւմայօր Երեւանի, այցելելով մարեկայ փառաված տեղերը Վօրոնեթի, Սարատովի և Աստրախանի նահանգների մէջ, նորերումս ներքին գործերի միջնորդութեամբ հաշիւ ներկայացրեց իր ճանապարհորդութեան հետեւողների մասին: Այդ հաշիւը և միջնորդութեան այլ տեղեկութիւնները վկայում են, որ ինչպէս վերև յիշված, նոյնպէս և Եկատերինօպոլի, Խերսոնի, Տարուտայի, Բեսարաբիայի:

Սեղանատախտակը փոքր ինչ բաժանում էր ինձ յաճախորդներից: Նրանք նստած էին նեղ ու երկայն սեղանի մէջ կողմում և ըստ մեծի մասին այն չբնական գիւղացիներից էին: Նրանք խօսում էին միմեանց հետ կիսաձայն կերպով և մինչև անգամ աւելի անխելի ձայնով, և այդ միջոցին նրանց խառնամաղ, թմրած, կանաչամոյն զրուակները համարեալ թէ յնաձ էին մինչև միտքի վրա: Նրանցից մէկը, որը, ինչպէս երևում էր, տիրացու պէտք է լինէր, ներկայանում էր նրանց մէջ որպէս զլխաւոր հետաքրքիր իր իւր տանտնացուն կարգում էր մի հին, կանաչամոյն, ռուսաց լրագիր: Նրա կողքին սեղանի վրա դրած էր քթափոշու մի մեծ տուփ, որից երբեմն վեր էր առնում մի-մի պղտուց քթափոշու, ամենին չը մտածելով հրապարել և իր խօսակցիներին, շատ կարելի է, իր արժանաւորութեան առաւելութիւնը բարձր դասելով միտքներից:

Ամեն ինչ հանդարտ էր, լուրջ էր և վաղուէ էր: Փողոցում պարագայնը երգում էր ինչ-որ տրուար երգ, որի հնչիւնները հասնում էին ինձ, կարծես թէ, լսելի էին լինում շատ հեռուէ: Ինձ այնպէս էր թւում, որ այդ հնչիւնները ողբերկ պէս առաւանդում էին խղճուկ պանդուխտ չորքը և չէին համարձակվում մերձեցաւ այն մարդիկներին, որ խօսում էին միմեանց հետ այնպէս խորհրդաւոր կերպով: Եւ բոլորով, և լուսնի լույսը, և երգը, — այդ բոլորը աւելի ևս աստեղծացնում էր իմ տրամաբանները:

և Սամարայի նահանգները մէջ մորեխի դէմ մատուցում շատ աջող է կատարվում, իսկ շատ տեղերում մորեխը մինչև անգամ ոչնչացրած է:

«Русский Инвалид» լրագիրը հաղորդում է, որ մորեխը ոչնչացրած է Գոնի գորգերի բոլոր չրջանների մէջ և Աստրախանի գորգերի ամառանոցներում:

Ինչպէսզէն հաղորդում են, որ հացի հունձերի վրա մեծ յոյսեր են դնում: Խոտերը ամեն տեղ լաւ են:

Լրագիրները հաղորդում են, որ հետազոտութիւններ են սկսված Սամարայից մինչև Բոստֆօ-Վլադիկավկազի երկաթուղու Նիկոլայովսկ կայարանը մի ճիւղ անցկացնելու մասին:

Ս. Պետերբուրգի դոմայի յուլիսի 13-ի նիստի ժամանակ կարգադրեցաւ նահանգապետի գրութիւնը Ստաւրիւկովին քաղաքային պաշտօնական արդիւնքի մէջ չը հաստատելու մասին: Մի քանի ձայնաւորների առաջարկութիւնը զանգաւորել սենատին Ստաւրիւկովին չը հաստատելու պատճառները առաջ չը բերելու համար, մերժվեցաւ 74 ձայների թագմութեամբ 37-ի դէմ:

Պալատական հաղորդում են, որ պիւզատնտեսական աշխարհաճոքէսի բացումն յետագոյն մինչև յուլիսի 17-ը:

Կարմրայից հաղորդում են, որ մի քանի դաւաններում կարկուտ ոչնչացրեց 40,000 ռ. հաց:

Իերեղինսկի գաւառի մէջ կարկուտ ոչնչացրեց է 12,500 ռ. հաց:

ԱՐՏՈՒԹԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՆ

ՓԱՐՔԻ ԶԱՅՈՐԸ և ԶԻՄ ԲՐԱՅՈՒ

«Արձագանք» շաբաթաթերթի մէջ կարգում ենք փարիզական հայերի ուղարկած ուղերձը Աղլիական համայնքների ժողովի անդամ հայասէր պ. Զէմ Բրայսի և այդ վերջինի պատասխանը: Ահա այդ ուղերձը:

«Տէր, փարիզական հայերը՝ լսելով ձեր վիճակագրերը, որ նուիրեցիք դուք տառապեալ և ճնշված ճանապարհային համայնքների ժողովում մայիսի 28-ին, չափազանց խոր զգացուցանալ:

«Մենք մեր անունով և մեր յիշեալ ճին-շեալ եղբայրների կողմից մատուցանում ենք ձեզ, տէր, ամենաջերմ արտայայտութեան շնորհակալքը:

«Արդարութեան իրաւունքի պաշտպանելը,

Այդ տրամաբանական հետազոտութեան արեւութեան, բոլորովին տարբեր տրամաբան, որ յատուկ է մայրօրաններին, որը աւելի նման է ճակատագրին արիւրաւոր համբերելուն, մի համբերութիւն, որ առաջ է գալիս անհրաժեշտութեան զգացումներից: Երբեմն տրամաբանը դառնում էր ինձ համար մի այնպիսի պէտք, որպէս կերակուրը և բուռն:

Տիրացուն կարգաց իր լրագիրը մինչև այն տեղերը, ուր նշանակված էին չուկայի գները, որ տարողութեան ժամանակը և երկաթուղիների լրացմանը գնալու և գալու տարբեր: Այդ միջոցին յանկարծ բախել լսելի եղան մորակի հարուածներ, ձիւռ ուսման և տաք վիճարանութիւն, այդ բոլորը միասնաւորում էր մի առանձին խուլ, անհասկանալի դրոշմի հետ:

Քանի որպէսզէն յետոյ ևս լսեցի մի անձանթ ձայն, որ դարձրած էր գէղի պահպանը: Կատարաւորելու ուրախ ձայն էր, մի ձայն, որ հնչում էր մոլորիկայի նման, բայց ուրախ, համարձակ, հպարտ մոլորիկայի նման, որը ամենին չէր նեղվում պանդուխտի այցելութիւններից: Չայները մօտենում էին, և վերջապէս մէկը ոտը ներս գրեց պանդուխտի չէմբից:

Կս վեր բարձրացայ, միայն կարողացայ տեսնել այդ մարդու բարձր, վայելչակազմ հասակը, որով հետևեալ որով, պանդուխտ մէջ ներս մանկու միջոցին, երեսը շուտ էր տուած և զեռ ևս շարունակում էր խօսել շինականների հետ:

որի անունով լսեցիք դուք ձեր ձայնը, արժանի է եղել միշտ այն վիճակին: Աղլիական ազգին, որ անգաղաք նախաձեռնող է հանդիսացել ամբողջ աշխարհում ընկճված ժողովուրդների բարօրութեան:

«Թող ներուի մեզ յուսուլ թէ ձեզ յատուկ այն վիճակները, որ ցոյց տուիք դուք ձեր գործողութեամբ, որպէս և անգլիական ազգը անցեալում, տպագրելի մէջ ևս կը շարունակվի յօգուտ մեզ վիճակներին, որի շնորհապարտ զգացման յիշատակը, հաւատացնում ենք ձեզ, դրոշմած կը մնայ մեր բոլոր հայրենակցաց արտի խորքում:

«Պատու սննդ, տէր, ձեր ամենախոնարհ և երախտապարտ յարգող լինելու: Ձեռներում են հարիւրի չափ ստորագրութիւններ:

«Ահա և պ. Զէմ Բրայսի պատասխանը:

«Պարոններ, ստացայ ձեր նամակը և շատ պուժ եմ յայտնել ձեզ անկեղծ շնորհակալութիւնս այն ամենազինի զգացմանց համար, որ արտայայտում էք այնքան ջերմութեամբ:

«Շատ զգացվեցայ և մեծապէս վարձարարած գաղ ինձ, կարգաւորվ ձեր երախտագիտութեան արտայայտութիւնը այն տկար ձգանց համար, որ ցոյց տուի ևս յօգուտ հայկական դատին՝ հրաւիրելով անգլիական Խորհրդարանի «Parlement» և նախարարների ուշադրութիւնը հայոց տառապանքների և արժանեաց վրա:

«Մայիսի 25-ի փիճարանութիւնները հետեւեալ արդիւնքն ունեցան: Անգլիական կառավարութիւնը ծանալեց բացայայտօրէն այն պարտաւորութիւնները, որ ունեն Բերլինի դաշնագիրը ստորագրող վեց պետութիւններ վերաբերմամբ հայոց և խոստացու, թէ ոչ մի ջանք չի պիտի զլացվի Անգլիայի կողմից ձեռք բերելու 61-րդ յօդուածի դորձադրութիւնը:

«Կատարելի է, որ թիւք կառավարութիւնը կատարէ որ և է իրական բարեկրօնում, որ պէտք եղած դարմանը կարողանայ բերել ձեր տառապանքներին: Անցեալ փորձառութիւնները նոյնպէս շատ յուսատու խրախոյս չեն տալիս: Հայի յատկութիւնները, իր բարոյական ու մտաւոր կոթողը, իր աշխատասիրութիւնը, իր պարտաւորութեան զգացումները, իր համբերութիւնն ու ստիճանութիւնը պէտք է բարձ-

— Շնորհ արեք, եղբայրներ, միթէ դուք չէք ճանաչում ինձ: Միթէ ևս լրտես եմ: Լաւ նայեցէք իմ վրա: Հաւատարմութեան իմ և ինչպէս ժողովրդի մի անգամ ուղեկցողութիւն անել մեծ ճանապարհի վրա, չորս ձիւներ լծած, այն ևս առանց անցագրի: Միթէ ման և գալիս նա չիբուր բերանում բռնած, ինչպէս ևս: Խեղճ եկէք, բարեկամներ, թող առէք ինձ, խելքի եկէք:

Այդ միջոցին դռների մէջ յայտնվեցան մոտիկների երկու դուռներ և երկու ձիւներ, որ բարձր էին իրանց մօրաքները, դա նշանակում էր հանգիստ կնոյ, բարեկամ, քեզ բաց թողնելու միտք չունենը:

— Կէ, էլ ինչ կայ: Կէ, հիմա ուրախացե՛ք ինձ, ապագայէք, որ դուք խկապէս խոհեմ մարդիկ էք:

— Չենք կարող համաձայնվել...

— Միթէ ևս լրտես եմ: Միթէ դուք կամենում էք, որ իմ ծնայները շուտ դալին իրանց գերեզմանների մէջ, ռուսաց հանգրադարանում, որ դռնվում է Չիկոթիկում: Միթէ իմ նախնիքը չէին, որ Բողոքան Խմելիցիկի հետ պատերազմում էին լեհացիների դէմ: Ինչ կուրենք մէջ, ասե՛ք, նրանք չեն մահաւանդեցին:— Եղե՛ք ևս և Կորստենի մօտ, և Բաւովի մօտ, և Կեղին Ջրերի մօտ...

— Անկարելի է...

— Անկարելի է: Իրաւ անկարելի է:

— Իրաւ անկարելի է:

— Ուրեմն, դուք ողջ լինէք:— Եկա՛րք առանց

բացնեն իրան աւելի և աւելի ևս վեր շըրջապատող մահմետական ցեղերից: Կուք որ օտար երկրի մէջ պահպանում էք ձեր հայրենիքի յիշատակը, շատ լաւ գիտէք, թէ ձեր կողմն է քաղաքակրթութեան ոգին:

«Նիւրուեցէ՛ք, պարոններ, կրկին շնորհակալութիւններս ձեր ազինի զգացմանց համար և ջերմագին մաղթանքներս ձեր ազգի ապագայի համար: Մնամ ձեր անձուէր Զ. Բրայս:»

ՆԱԽԱԿ ԳԵՐՄԱՆԻԱՅ

Բերլին 11/7 83.

Հեռագիրը հաղորդեց «Մշակ» ընթերցողներին Միլիշկայում պատահած հեղեղների մասին: Գրում եմ այժմ այդ փոքրիկ նամակը, իբրև բացատրութիւն ինչպէս հեռագրի:

Հեղեղները արդէն անցան և առհասարակ ներանցից մեծ փառնք չը կար: Օղեր գետը թէև ստատիկ բարձրացել էր, բայց տիեզերք չէր անցել և առհասարակ ամբողջ Բերլինում քաղաքը ոչինչ վրաս չէ կրել:

Այստեղ, Միլիշկայում, հեղեղները բաւական սատակ են լինում, բայց շատ հայիւ է պատահում, որ նրանք ճշմարիտ նշանուպի մեամներ տային երկրին, ինչպէս եղել է այդ երկու և երեք տարի առաջ: Հեղեղների պատճառը այն է, որ լեռների ազդանակութիւնը չափազանց բարձր է հասնում իր վարելահողերը, փոխանակ նրանց վրա անտառների զարգացնելու: Մտաւանդ անմիտ է այդ այն պատճառով, որ այդ վարելահողեր գրեթէ ոչինչ արդիւնք չեն բերում:

Պէտք էր, որ կառավարութիւնը այդ հարցի վրա ուշադրութիւն դարձնէր, հողերը փէր գիւղացիներից, դարձնէր արբոնական սեփականութիւն և զարգացնէր նրանց վրա անտառների: Գիւղացիները իրանք, ի հարկէ, որքան էլ փոքր արդիւնք ստանային իրանց այսպիսի բարձր զիջութեանց ցանկերից (մեծ մասը դա գետնախնձորն է), այնուամենայնիւ աւելի կը ստանան, քան թէ անտառներից, որոնք մի չարք տարիներից ոչինչ չեն արդիւնքբերում, այլ ընդհակառակը, սկզբում հողացողութիւն և աշխատանք են պահանջում:

Իսկ գիւղացին, այստեղ, ինչպէս ամեն ուրի տեղ, դաւադրու չունի և ապրում է իր տարեկան արդիւնքով, եկամուտով, ուրեմն հնար չունի սպասել, որ այդ եկամուտը այսքան տարիներից յետոյ աճի: Նրա համար այժմ քիչ ունենալը աւելի նպաստաւոր է, քան յետոյ շատ, որով հետև մինչև յիշատակ համար, նա կարող է քանի անգամ սովորած լինել:

Այսպիսի բաները մէջ կառավարութեանն է պատկանում նախաձեռնութիւնը (ինիցիատիվը), մանաւանդ որ այստեղ ամբողջ մի գաւառի գոյութեան հարց է ներկայանում: Բայց դժբաղ-

տրտունյի արկարար հնազանդվեցաւ անհրաժեշտութեան առջև: Կա ներս մտաւ, գլխի թեթիկ շարժումով պատասխանեց հիշալի բաղանման ծրուածվելուն և նստաւ սեղանատախտակի մօտ, մէջքը դարձրած գլխի ինձ:

Հիշե՛հիմ թուր փամանակը ականջ էր դնում կատարվող խօսակցութեանը. այժմ նայեց նրա վրա, և ձեռքից ցած դնելով քնած երեսային մօտեցաւ սեղանատախտակին:

Կս պատրաստ եմ դրադ գալ, որ նոյ մի փամանակ գեղեցիկ էր, կրք Միլիշկան առ չէին անգամ բերեց նրան իր պանդուխտ, իսկ այժմ նրա բոլոր գծերը անախտ լիւրջով սուր ձև էին ստացել, այլանդակվել էին: Տանջանքը, նախադիմաբ, հարուածները, մարտիկ երկար ժամանակ ձառող են այդ ժողովրդի երեսները, մինչև որ նրանց վրա տպաւորվեցաւ միայն այդ ազգին յատուկ մի արտայայտութիւն, որը մի և նոյն փամանակ և այլող է և թառամած, և թախմալի է և լիծու և խոնարհ է և փառաւ:

Հիշե՛հիմ կուցաւ սեղանատախտակի վրա, և պտտացնելով թեթեւեւ շաւի իր թախմալիկ ձեռքերի մէջ, աչքերով յառած էր գէղի նորերը: Հրաբորբոք և ծարաւի հողին արտաբաղում էր այդ խոշոր և կրքոտ աչքերում, որ սև էին, որպէս գիշեր: Գրանք նմանում էին վամպիրի, որ դուրս է սողում լուծված գիակի գերեզմանից, և սեռեաւ մնալով անձանթի գեղեցիկ երեսի վրա, ծծում էին բոլոր բերկրանքը:

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՂԱԶԱՐ ՓԱՐՊԵՑԻ

ԵՒ
ԳՈՐԾՔ ՆՈՐԻՆ

պատմական և գրական քննություն

ԳՐԻԳՈՐ ԽԱՆՔԵԱՆ

Ի Մոսկովա, 1883.

Գինն է 1 ռ. 50 Կ. (կամ 5 ֆրանկ):
վաճառվում է Կենտրոնական գրադաճա-
նանոցում:

Արտասահմանից (թիւրքիա, եւրոպա) պա-
հանքները կուղղուեն տիրապէս առ Հե-
ղինակն.— MOSKOU ruelle Armiansky,
maison Cratchof.

2—5

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

«ՀԱՅՈՑ»

առաջին ընդհանուր

ՈՒՍՈՒՑԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Ծախվում է Կենտրոնական և Կովկասեան
գրադաճաճանոցում:

Գինն է 50 կոպէկ:

Կարելի է ձեռք բերել նաև աշխատասի-
րոցից հետեւեալ հասցեով.

Тифлисъ.— на Авлабаръ. УЧИ-
ТЕЛЮ ОВАНЕСУ НАЗАРЯНЦЪ.

1—10

ԼԵՒՈՆ ԽԱՆ-ԱՂԵԱՆՑ

Ի ՎԱՍՏԱՐԱՊԱՏ:

Բերել եմ տալիս և սարքում եմ ամե-
նայն տեսակի գիւղատնտեսական մեքենաներ,
ջաղացներ, ձիթահաններ, խիզարներ, շո-
գեշարժ մեքենաներ և այլն: Ցանկացողնե-
րին սովորեցնում եմ նոցա բանեցնելու
կերպը: Պատկերազարդ ցուցակ մեքենանե-
րի, իրանց գներովը ուղարկում եմ ցանկա-
ցողներին Զրի:

Դիմել այս հասցեով. Въ Вагаршапатъ.
Въ контору Эчмиадзинской Паровой
Маслобойни.

Л. Е. Ханъ-Агову.

1—10

ՈՒՍՈՒՑԻՉ—ուսման պատշաճաւոր վկայա-
կաններով—երեք տարի ուսուցչական պաշ-
տոն վարելով Էջմիածնի Ճեմարանում ուս-
աց լեզուից և ընդհանուր ու ուսաց աշ-
խարհագրութիւնից, նաև թուարանութիւ-
նից վարդապատի դպրոցում, ցանկա-
նում է նայն և ուրիշ առարկաներից դա-
սեր ունենալ թիֆլիսի կամ ուրիշ տեղերի
հայոց միջնակարգ կամ ծխական դպրոցնե-
րից մէկում, չափաւոր առճիւղով: Պայմաննե-
րի մասին դիմել այսպէս. Тифлисъ, Ста-
рая Бебутовская улица, домъ № 10-й
—Василию Бастамянъ.

2—5

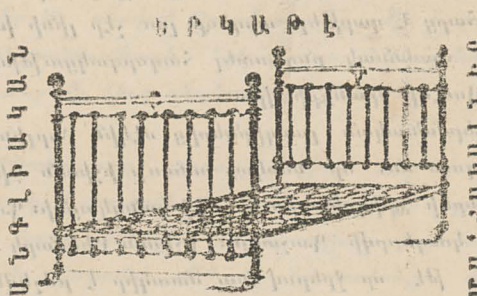
ԷԺԱՆ ԾԱՌԱՎՈՒՄ ԵՆ ամառ-
այ ՎԵՌԱԳՈՐԵՆԵՐ 4 ռ., 5,000 թէյ բա-
ժակներ 25 Կ., 6,000 զանակաւորներ և
պատառաքաղաքականներ 10 Կ., 3,000
ստոյ սնդիկական փառային թուղթ 1 ռ.
20 Կ. մինչև 4 ռ. 40 Կ. (ամենալաւ տե-
սակը): ԹԷՅԻ ազգային քանակութիւն
1-ին հունիսի 1 ռ. մինչև 2 ռ. ֆունտը, իս-
կական ֆու-է-ֆու կշիռը ԱՌԱՆՑ թղթի:
ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ ՄԷՋ:
Նայն տեղը ջրամաններ շատ էման:

8—10

ՈՒՐԻՇ ՏԵՂԻՑ 25% ԷԺԱՆ

ցիտրատ-մազնեղիա, կաֆէ աղացներ,
ուլթոններ, մահաճակներ, կարբոնեան փոշի
տարափոխիկ հիւանդութիւնների դէմ, կէ-
տակա, դանակներ և պատառաքաղներ,
շէտակներ, գրիչներ, ԹԷՅ 1-ին հուն-
ի: ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ
ՄԷՋ:

2—10

Մի հոգու համար 8 բուրդեց, եր-
կու հոգու համար 14 ռ., մահիճներ
ծովային խոտով լցված 6—9 ռ. ԱՆԳ-
ԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ ՄԷՋ:
Նայն տեղը մեծ քանակութեամբ ԱՄԱՆ-
ՆԵՐ, դանակներ պատառաքաղներ և
երկաթէ ԳՐԻՉՆԵՐ, կողպէքներ, թերիփ
տղամարդկերանց և կանանց թԱՄԲԵՐ,
մատուցարաններ, ԿԼԵՆԿԱ, ըէֆօլիւր-
ներ, ՀՐԱՑԱՆՆԵՐ, այրումներ, կոնֆէկտ-
ներ, ԹԷՅ 1-ին հունիսի և այլն 25%
աւելի լաւ և էման քան թէ ուրիշ
տեղ:

69—100

**«ԹԻՖԼԻՍԻ ՀԱՅՏԵՐԵՆ ԳՐԵՐԻ ՀՐԱՏԱՐԱ-
ԿԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ»**

Հրատարակութեամբ լոյս տեսաւ և վաճառ-
վում է Թիֆլիսի հայ-գրադաճաճանների մօտ
ընտիր մատենապէր:

«ԱՅԲԱՐԱՅԻՆՈՒՄ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ»

524 երեսից բաղկացած: Գինն է 1 ռուբլի:
Օտարաբաղադրացի կարող են դիմել նաև և
փարջութեան գրասենեակը, այս հասցեով.
Въ Правленіе Тифлискаго общества изда-
нія армянскихъ книгъ». Фрейлинская ули-
ца, домъ С. Корганова, № 4:

ВЪ РЕДАКЦИ

ГАЗЕТЫ „МШАКЪ“

ПРОДАЕТСЯ БРОШЮРА

НА РУССКОМЪ ЯЗЫКѢ

„ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ПООЖЕНИЕ

ТУРЕЦКИХЪ АРМЯНЪ.“

Цѣна 25 копѣекъ.

Соч. Григорія А р ц у н и.

ՊՈՒՆԵՐ Կարամէր:

ԲՈՒՄԻ ՀԱՄ: ՄԻԳԵ-

ԲՈՎ ԼԳՈՒԾ: ՌՈՒ-

ՍԱՍԱՆԻ ԲՈՂՈՐ ԲԱ-

ԴԱՐՆԵՐՈՒԾ:

ՆԻՇԻՆԻՆՈՎԳՐՈՐԴՈՒՄ տօնադաճառի ժա-
մանակ հասցէն. Сѣмьянный рядъ д. Му-
ратова.

6—10 (1)

ԳԱԼԵՐԵԱ ԱՐԾՐՈՒՆԻ ԳՎՈՐՑՈՎԱԾԱ ՓՈՂՈՑ

ՊԱԼԵՍ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆԲՆԵՐԻ № 144.

СКЛАДЪ ЕВРОПЕЙСКИХЪ ТОВАРОВЪ

№ 144, ГАЛЛЕРЕЯ АРЦРУНИ

Ծախվում են. մեծ քանակութեամբ և խիստ էման, Վիեննայի ԹՅԵՔ Ֆար-
րիկայի ՄԷԲԷԼԻ ամեն տեսակ, նոյնպէս ՈՍԿԵՉՈՒ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐ հայելիների հա-
մար և ՀԱՅՏԵՐԵՆԻ յուսանկարների համար ԱՐԾՐՈՒՄԻ Թուղթ, Բէլգիայի ԱՊԱԿԻ-
ՆԵՐ պատուհանների համար, ամեն տեսակի, նոյնպէս ՄԱՐՄԱՐԻՆՈՒ, քար, ԹՈՒ-
ՋԵԱՑ ԱՄԱՆՆԵՐ Էմպոյի ՆԻԹՐԱՑ ԳԱՐԺԱՆ, ՈՍԿԻ և ուրիշ շատ ապրանքներ:

Մ. Ն. ՏԵՐ-ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆԻ ՊԱԼԵՍ

ՄԵԾ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ ԵՒ ՄԱՆՐԱԾԱԽ

ԱՐՄԱՆԱԿԻ ԲԱԶԱՐ, ԿԱՏՈՒԶԵՍԿԱՅԱ ՓՈՂՈՑԻ ԱՆԿԻՆ, ՏՈՒՆ № 13

ՎԻԵՆՆԱՅԻ ԿԱՐԱՍԻԿ, զանազան ափսոսներ 35 բուրդեց դիւթներ, բաղկա-
թոններ 6 ռ., դիւթներ 12—25 ռ., կաշիքի, մանկական ափսոսներ և այլն:
ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՆԻ ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՄԱՀՃԱԿԱՆՆԵՐ, ճանապարհի մահաճակներ, պա-
հարաններ, ծալիով սամփաւորներ: Չեմօքաններ 2 ռ. 75 Կ.—26 ռ., սակի-
յաժ ձեռքի և ուսից կախելու, ճանապարհի սոմկաներ, ճԱՆԱՊԱՐԶԻ ԱՐԿԱՆ 5
ռ. 50 Կ.—30 ռ.:

Սամփաւորներ, խոհանոցի պղնձէ ամաններ, կոֆէյիքի, թէյամաններ, ուլթո-
ններ և աղաւթ գործեր, գերմանական էմպոյ ամաններ, ԵՐԵՍ ԼՈՒԱՆԱՆՈՒ ՄԱՐ-
ՄԱՐԻՆԻ ամաններ 40 ռ., երես յուսանալու պղնձէ և ժետի ամաններ:

ՊԱՏԻ ՀԱՅՏԵՐԵՆԻ 9 ռ., սուպերի հայելիներ 2 ռ. 40 Կ.—13 ռ., զանազան
մետաղների մեմկաններ 1 ռ.—15 ռ., սեղանի դիւթներ 4 ռ. 50 Կ. և թանգ,
Թէյի դիւթներ Ֆրանսի, մեքիսի, լեհական և բրիտանական արծաթից աւելի
էման, քան թէ ուրիշ տեղ, զանազան, պատառաքաղներ 2 ռ.—26 ռ.:

ՎԱՐՇԱՎԱՅԻ ԿՈՆԿԵՆԻ կանանց և մարդկերանց, հոլանդների կանանց և
մարդկերանց, ռուսական և անգլիական պողպատէ և երկաթէ դանակներ, յայտ-
նի գործարաններից, 10,000 հատ անգլիական և գերմանական կողպէքներ
10 Կ. և աւելի:

ԲԷՂՈՎՆԵՐԵՐ զանազան տեսակի 3 ռ. 50 Կ.—35 ռ., պատրոններ ըէֆօլիւր-
ների համար, հրացան 6 ռ. և աւելի, զանազան վեշախաներ, կշիւքներ: Անգ-
լիական և ամերիկական կէտեկա 50 Կ.—2 ռ. արշիւք:

Մշտապէս ունեւ 10,000 ֆ. ԹԷՅ Պատիւ Էմպոյիքի, կաֆէ, ՄԻՆԷԼՍԵՆԻ,
Թէյի համար խմորեղէն էյնեմի, ԲԷՑԵԿԱՐԻԻ սիգարներ, հոտուէտ ջուր (Օղը-
կոյն) ծխող փոշիք, պուզրա, դիւթիքի սապոն և այլն, աւելի էման քան թէ
ուրիշ տեղ:

ՄԵԾ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ գալանտերէյի զանազան ԱՊՐԱՆԲՆԵՐ, ծխախոտի աղի,
զրամարի, քանկներ, սանդղներ, շապիկներ, լայիկ ձեռնոցներ կանանց, զինու-
ական զամէի ձեռնոցներ, զարուս, թիւքեր, բրօնի և մարմարի թանաքաման-
ներ, միւրամաններ, գրիչներ, մոտիաներ, գրչակոթներ, սուրղու, փայտի թուղթ,
ծրարներ և այլն:

ՄԵԾ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ խցաններ (պորեկա) հանքային ջրերի, զարնջի, դի-
նու և դեղատան ապրանքների համար, նոյնպէս և ուրիշ առարկաներ:

Վերե յիշված բոլոր առարկաները ունեւ մեծ քանակութեամբ և ստանում եմ
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ և ՌՈՒՍԱՍԱՆԻ գործարաններից անմիջապէս:

Առևտրականներին դիմում և առանձին պայմաններ:

Օտարաբաղադրացի կարող են դիմել. Тифлисъ, М. Н. ТЕРЪ-НИКОГОСОВУ,

33—100

Ա. Զ. ՏԵՐ-ԲԱՐՍԵՂՅԱՆԻ գործակալութեան և առևտրի զկաւար գրա-
սենեակը պատիւ ունի յայտնել, որ բացի իր բացած գործակալութիւններից և նրանց
բաժիններից Կովկասի, Ռուսաստանի, Պարսկաստանի և Եւրոպայի բոլոր առևտրական
զկաւար քաղաքների մէջ, նա բացեց գործնալ մի բաժին **ՆԻՇԻՆԻՆՈՎԳՐՈՐԴԵԱՆ**
ՏՈՒՄԱՎԱՅՈՒՄ ՄԷՋ, ՇԼԵԱՊՈՒՐ ԲԵԱՎ ԼԻՑ. Ի. № 5 և ընդ-
նում է բնութիւն ուղարկել ամեն տեղ, որտեղ գործակալներ և բաժիններ ունի ամենա-
չափաւոր գներով, նոյնպէս յանձն է առնում կոմիսսյով ապրանքներ գնել և ծախել:

3—3

Սեպտ. 1-ին երևանում բացուելու է

ԼԵՒՈՆ ԹԻՄԻՍԵԱՆՑԻ մասնաւոր պրօդիւսագիւն:

Պայմանները կարելի է խմանալ հիմնարկից ամեն օր երևանում: Թարմանովի
փողոցում: Մեկըրդի տանը: Օտարաբաղադրացի ուղարկելով հիմնարկին մի 7 կօպ
փողար մարկա կը ստանան պրօդիւսագիւնի տպած կանոնագրութիւնը:

2—10

ՎԻԵՆՆԱՅԻ ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆ ՄԱՆԻ

ԲԱԹՈՒՄ, ՏՈՒՆ ԹԱՅԻՐՈՎ

ՄԵԾ քանակութեամբ ապրանքների պահեստ և վաճառատուն, ուր գտնվում են մեծ
քանակութեամբ ամեն տեսակ կոշիկներ-տանամաններ, գուլպա-չուլքեր, հոլանդների
զոնտիկներ, հագուստներ տղամարդի և կանանց, աղուկներ-բաղդաղիք Կովկասի ճա-
շակով, շապիկներ, ժամացույցներ, ոսկի և արծաթէ Ամեն տեսակ սպիտակեղէններ (շուշ-
դէն), որպէս են ստաքաններ, վագեր և այլն: Նոյնպէս և դանակներ, պատառաքաղներ
գրչակներ Ֆրանսի ֆարիկից և հասարակ տեսակներից, կոճակներ, քաթանեղէն, դի-
լարներ և այլն և այլն ամեն ապրանքից գտնվում են մեծ քանակութեամբ շատ տե-
սակներով: Ծախվում են ֆարիկի գնով և առանց աւելցուլի (безъ-запроса): Ընդու-
նում է պատէրներ օտարաբաղադրացի ամեն տեսակ ապրանքների:

Հասցէն БАТУМЪ, Мани, д. Таирова.

ՄԱՆԻ